

مقایسه نظام ارزشی دانش آموزان پسر هدایت شده به رشته‌های پنج‌گانه تحصیلی به عنوان اولویت اول در دبیرستانهای خرم آباد

نصیر کوشکی *

دکتر مهناز مهربابی زاده هنرمند **

دکتر حسین شکرکن **

چکیده

مقاله حاضر با عنوان مقایسه نظام ارزشی دانش‌آموزان پسر هدایت شده به رشته‌های پنج‌گانه تحصیلی به عنوان اولویت اول در دبیرستانهای خرم آباد می‌باشد. هدف از این مقاله این است که مشخص نماید آیا نظام ارزشی می‌تواند به عنوان الگویی جهت تحصیل مدنظر مشاوران قرار گیرد. نمونه این پژوهش ۲۶۰ نفر از دانش‌آموزان رشته‌های پنج‌گانه (علوم تجربی، ریاضی - فیزیک، علوم انسانی، کار و دانش و فنی حرفه‌ای) می‌باشند، که از دبیرستانهای خرم آباد انتخاب شده‌اند. از آزمون نظام ارزشی آلپورت-ورنون ولیندزی استفاده شده است. این آزمون ۶ ارزش را می‌سنجد، جهت تحلیل داده‌ها از تحلیل واریانس یک راه استفاده شده است و نتایج زیر به دست آمد: بین سنجهای نظام ارزشی دانش‌آموزان رشته‌های مختلف تحصیلی به جز ارزش سیاسی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و این می‌تواند به عنوان الگویی جهت هدایت تحصیلی دانش‌آموزان به گرایشهای مختلف تحصیلی مدنظر مشاوران آموزش و پرورش در نظام جدید قرار گیرد.

کلید واژگان: نظام ارزشی، هدایت تحصیلی، رشته‌های پنج‌گانه تحصیلی

* کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی از دانشگاه شهید چمران اهواز

** عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

مقدمه

عنوان مرکزی‌ترین اعتقاد فرد می‌داند که راهها، هدفها و رفتارهای وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. نظام ارزشی عبارت است از کششها و گرایشهایی که بر انتخاب فرد تأثیر می‌گذارند. در واقع می‌توان گفت که نظام ارزشی^۳ مجرایی است که انسان از طریق آن تصورات و مفاهیم را می‌گیرد (سلیمانی، ۱۳۷۵). بهتر است بگوییم نظام ارزشی همان منظر و دیدگاهی است که انسان از طریق درجه‌های آن به جهان می‌نگرد. همان پنجره‌ای که آدمیان هدفها، راهها و رفتارهای خود را از طریق آن به جهان هستی عرضه می‌دارند، و در هر لحظه‌ای از زمان با آن تصمیم می‌گیرند، و سپس عمل می‌نمایند (زندلی‌پور، ۱۳۷۸).

پیچیدگی و دگرگونی دائم دنیای مدرن امروز در هر لحظه‌ای انسان را بر سر انتخابهای متعدد قرار می‌دهد، در حقیقت انسان امروزی همیشه باید راه و هدف خود را از میان گزینه‌های متعدد انتخاب و سپس به آن عمل نماید (ثنایی و رثوفی، ۱۳۷۴).

یکی از مهمترین و شاید حیاتی‌ترین انتخابها که در زندگی ما انسانها رخ می‌دهد انتخاب حرفه و شغل است. پیشرفت علم و صنعت، پیچیدگی و تغییرات دائم جهان

عامل تمایز انسان از سایر موجودات اندیشه و تفکر اوست. به مدد همین نیرو انسان نیازهای خود را تشخیص می‌دهد. نیازهایی که در گام اول، جنبه‌های ارگانیکی داشته و نیازهای معنوی افزون بر آن می‌شود. معمولاً تغییرات محیطی و تغییر در نیازها، قضاوت‌های انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. انسان در اثر همین قضاوتها و تفکر درباره آنها به نیازهای خود پی می‌برد و اهدافی را برای خود تعیین می‌نماید و برای این اهداف ارزش قائل می‌شود. پس نیازهای انسان بر ارزشها تأثیر می‌گذارد و ارزشهای او همان چیزهایی هستند که به عنوان هدف دنبال می‌کند (اسپری^۱، ۱۹۷۲).

در ده پانزده سال گذشته توجه به مفهوم ارزشها به ویژه ارزشهای مربوط به شغل، افزایش فراوان یافته است. در نتیجه، مقیاسهایی نیز برای سنجش ارزشها ساخته شده است، که هدف آنها سنجش جهت‌گیری ارزشی یک فرد است، یعنی سنجش انواع رفتارها، اشیاء یا جهت‌هایی که به نظر آزمودنی با ارزش هستند. نمونه‌هایی از ارزشهای غالب افراد عبارتند از: ارزشهای اقتصادی، اجتماعی، دینی و سیاسی. واضح است که مردم از نظر میزان اهمیتی که به هر یک از ارزشها می‌دهند، متفاوتند. روکیج^۲ (۱۹۷۳) نظام ارزشی را به

1- Sperry

2- Rokeach

3- value system

مشاغل و تقاضاهای روزافزون برای ورود به برخی حرفه‌ها، تصمیم‌گیری و انتخاب حرفه را امری دشوار ساخته است. ضمناً رشد سریع تکنولوژی و فن‌آوری مشاغلی را ایجاد نموده است که تقاضاها و شرایط متفاوتی را نسبت به زمان گذشته دارد (آستین^۱، ۱۹۶۵).

هر چه انتخابهای ما انسانها ناشی و برگرفته از عوامل درونی و انگیزشی خودمان باشد و نه برگرفته از عوامل بیرونی و جبری محیط، شور و نشاط انسان برای پیشرفت در آن انتخاب روز به روز افزون‌تر می‌گردد (مازلو، ۱۹۷۰).

بدون شک یکی از اهداف تعلیم و تربیت تسهیل رشد حرفه‌ای و هدایت شغلی فرد است. قسمت اعظم و گسترده این مهم در حیطة و قلمرو آموزش و پرورش قرار می‌گیرد. در حقیقت رشد حرفه‌ای و هدایت شغلی مربوط به یک مرحله یا دوره تحصیلی خاص نیست، و باید به تدریج و متناسب با سن و رشد ویژگیهای شناختی کودکان به جلو رود و در تمام سالهای تحصیل ادامه یابد تا به مرحله تکامل خود برسد. مرحله‌ای که فرد بتواند علائق، استعدادها، تواناییها، خصوصیات شخصیتی و به طور کلی نقاط ضعف و قوت خود را به درستی بشناسد و با تصویری نسبتاً واضح از ویژگیهای خود و شناخت نیازها و مشاغل جامعه با خیالی آسوده دست به انتخاب شایسته بزند (تیلور و کلسو^۲،

۱۹۷۳). این انتخاب شایسته در کار، تحصیل و زندگی می‌تواند موجبات رضایت قلبی و بازده کاری مناسب و مفید را فراهم سازد (بایرد^۳، ۱۹۷۰).

امروزه بسیاری از نوجوانان و جوانان ماکه در مرحله انتخاب تحصیلی، انتخاب شغلی و انتخاب مسیر زندگی هستند، معمولاً بر سر چند راهی قرار می‌گیرند. این امر در انتخاب رشته تحصیلی بیشتر و نمایان‌تر جلوه‌گر می‌شود، زیرا پیشرفت روزافزون تکنولوژی و پیچیدگی دنیای کار، سرعت تغییر مشاغل و تحولات تحصیلی - شغلی ناشی از آن، اهمیت توجه به تفاوت‌های فردی، شناخت استعدادها، علائق و ضرورت‌های مهم جامعه به این امر دامن می‌زند که قرار گرفتن فرد در مرز انتخاب رشته تحصیلی وی را بیشتر و بیشتر در معرض انتخابهای متعدد و متنوع قرار می‌دهد.

انتخاب شغل و حرفه بستگی به عوامل متعددی دارد، از جمله مهم‌ترین آنها انتخاب رشته تحصیلی است، زیرا انتخاب شغل آینده فرد به آن بستگی دارد. انتخاب رشته تحصیلی زمانی به واقعیت و صحت نزدیک‌تر است که مطابق با میزان توانمندی، استعداد، مهارت، لیاقت، هوش، شایستگی و استحقاق افراد

1- Astin

2- Taylor & Kelso

3- Baird

باشد (هیرن و موس^۱، ۱۹۷۰). امروزه بسیاری از افراد جامعه که در مرحله انتخاب رشته تحصیلی قرار می‌گیرند بر سر انتخابهای ممکن معمولاً دچار سردرگمی می‌شوند، نه آن چنان که باید و شاید به تواناییهای خود واقفند، نه اطلاعات کافی درباره مشاغل جامعه دارند و نه قادر به پیش بینی مشاغل مورد نیاز جامعه در زمان آینده هستند. نمی‌دانند کدام گزینه را انتخاب کنند و کدام شغل برایشان مناسب‌تر است.

تغییر نظام قدیم آموزش و پرورش و ارائه الگوی نظام جدید، در واقع مجرائی مهم و حیاتی را برای ایجاد راهکارهای مناسب هدایت تحصیلی فراهم آورده و آن گنجاندن مشاوره و هدایت تحصیلی به عنوان امری مهم و حیاتی در هدایت تحصیلی و شغلی است. امروزه مشاوران نظام جدید و کلاً نظام آموزش و پرورش درصدد آنند تا عواملی را پیدا کنند که براساس آنها دانش‌آموزان را به رشته‌های تحصیلی مختلف هدایت نمایند. ناگفته پیداست هر چه این عوامل و متغیرها مبتنی بر علائق درونی افراد باشند، در مراحل بعدی رضایت و نشاط تحصیل در بین دانش‌آموزان بیشتر خواهد شد (فلاحی، ۱۳۷۷).

امروزه معمولاً در نظام مشاوره‌ای آموزش و پرورش از رغبت‌های شغلی، هوش، سوابق دانش‌آموز، نظر اولیاء و نظر خود دانش‌آموز

برای هدایت تحصیلی مدد می‌گیرند. در حال حاضر خیلی از دانش‌آموزان به نظر مشاور و اولویتهای انتخابی وی اهمیت نمی‌دهند و رشته دیگری را انتخاب می‌کنند، این می‌تواند یا به دلیل جاذبه‌های اجتماعی بعضی از رشته‌ها باشد و یا به این دلیل باشد که ما هنوز متغیرهای درونی واقعی افسرد را خوب نمی‌شناسیم و بنابراین آنها را هم خوب اندازه نمی‌گیریم تا براساس آنها دانش‌آموزان را به رشته‌های تحصیلی هدایت کنیم.

بنابراین، شایسته است که ما به طور مداوم و مستمر به دنبال عواملی باشیم که می‌توانند عصای دست مشاوران در هدایت تحصیلی باشند و هر چه این عوامل برگرفته از ویژگیهای درونی و انگیزشی فرد باشند، موفقیت ما برای هدایت آنها به سوی رشته‌های متعدد تحصیلی بیشتر است. با توجه به اینکه نظام ارزشی بر انتخاب راهها و هدفهای فرد تأثیر می‌گذارد، بجا و شایسته است که این عامل مهم در بین دانش‌آموزان هدایت شده به رشته‌های مختلف مورد بررسی قرار گیرد و چه بسا بتواند به عنوان عامل مهم در هدایت تحصیلی مورد توجه قرار گیرد. در مقاله حاضر نظام ارزشی در هدایت تحصیلی و تفاوت آن در رشته‌های مختلف مورد کنکاش و تحقیق قرار گرفته

1- Hearn & Moos

پسر هدایت شده به رشته‌های مختلف تحصیلی در دبیرستانهای خرم‌آباد می‌باشد، که این رشته‌ها به عنوان اولویت اول توسط مشاوران برای آنها در نظر گرفته شده است.

روش نمونه‌گیری و نمونه آماری

از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای استفاده شده است. نمونه آماری شامل ۲۶۰ نفر می‌باشد که از هر رشته تحصیلی تعداد ۵۲ نفر از نواحی ۱ و ۲ آموزش و پرورش شهرستان خرم‌آباد انتخاب شده‌اند.

ابزارها

از آزمون نظام ارزشی ساخته آلپورت، ورنون و لیندزی^۱ که ۶ ارزش را به شرح ذیل می‌سنجد استفاده شده است.

۱. نظری: گرایش بارز چنین فردی کشف حقیقت است و هدف اصلی او تنظیم و نظام دار کردن دانسته‌هاست.
۲. اقتصادی: انسانهایی از این دست به شدت عملی هستند و از آموزش، مفید بودن آن را می‌طلبند.
۳. زیبایی‌شناسی: بالاترین ارزش در نزد این افراد فرم و هماهنگی است.
۴. سیاسی: فرد سیاسی قدرت را دوست دارد.

است. در واقع این پژوهش در صدد است که به این سؤال جواب دهد که آیا نظام ارزشی دانش‌آموزان هدایت شده به رشته‌های مختلف تحصیلی با همدیگر متفاوت است؟ جواب به این سؤال ما را به سوی عاملی مهم در هدایت تحصیلی رهنمون می‌گردد.

با توجه به اینکه تحقیقات متعددی بر این عمل صحنه می‌گذارند که نظام ارزشی دانش‌آموزان و دانشجویان رشته‌های مختلف تحصیلی با همدیگر تفاوت دارد، جا دارد از این منظر هم نگاهی به هدایت تحصیلی دانش‌آموزان رشته‌های مختلف انداخته شود. به عنوان نمونه خدایاری (۱۳۶۰) در تحقیقی که بر روی دانش‌آموزان دبیرستانهای تهران انجام داد به این نتیجه دست یافت که بین دانش‌آموزان از لحاظ نظام ارزشی در مناطق مختلف تهران تفاوت معنی‌دار وجود دارد. اردوبادی (۱۳۵۴) در تحقیق خود بر روی دانشجویان دانشگاه شیراز به تفاوت در نظام ارزشی دانشجویان رشته‌های مختلف دست پیدا کرد. با توجه به این مطالب این فرضیه مورد نظر است که بین دانش‌آموزان هدایت شده به رشته‌های مختلف تحصیلی از لحاظ نظام ارزشی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

روش تحقیق

جامعه آماری این تحقیق کل دانش‌آموزان

1- Allport, Vernon & Lindzey

۵. مذهبی: عالی ترین ارزش یک فرد مذهبی وحدت است و فرد می خواهد وحدانیت جهان را درک کند.

۶. اجتماعی: عشق به مردم مهمترین علاقه افراد اجتماعی است.

یافته‌ها و نتایج

در این قسمت ابتدا یافته‌های توصیفی که شامل میانگین هر یک از ارزشها، برای هر کدام از ۵ رشته تحصیلی است ارائه می‌گردد، سپس یافته‌های مربوط به فرضیه‌ها در قسمت بعدی مدنظر قرار می‌گیرند.

همان طور که جدول شماره ۱ نشان

پرسشنامه فوق دارای ۲ قسمت است: بخش اول سی سؤال دارد که هر یک دارای دو جواب انتخابی است و فرد با گذاشتن علامت تمایل شخصی خود را مبنی بر ترجیح یکی بر دیگری نشان می‌دهد. بخش دوم آزمون ۱۵ سؤال دارد که هر کدام دارای ۴ جواب انتخابی است و آزمودنی هر ۴ جواب را به ترتیب

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار نظام ارزشهای دانش‌آموزان رشته‌های مختلف تحصیلی

کار و دانش	فنی و حرفه‌ای	علوم انسانی	علوم تجربی	ریاضی فیزیک	رشته‌های تحصیلی	
					آماره	ارزشها
سیاسی	۴۲/۳۷	۴۲/۵۱	۴۱/۴۸	۴۱/۸۵	میانگین	
	۴/۴۸	۵/۰۳	۴/۶۷	۵/۰۷	انحراف معیار	
اجتماعی	۳۸/۵۵	۴۰/۸۷	۴۲/۴۳	۴۱/۶۱	میانگین	
	۵/۲۸	۵/۳۷	۴/۷۲	۵/۴۶	انحراف معیار	
مذهبی	۳۴/۴۰	۳۴/۴۴	۳۹/۱۲	۳۸/۸۷	میانگین	
	۵/۷۰	۶/۷۴	۷/۱۳	۶/۳۷	انحراف معیار	
نظری	۴۱/۱۵	۴۴/۴۳	۴۲/۵۹	۴۴/۸۱	میانگین	
	۶/۳۴	۴/۷۲	۶/۲۲	۶/۹۷	انحراف معیار	
اقتصادی	۴۰/۴۴	۳۷/۶۷	۳۸/۸۷	۳۶/۰۴	میانگین	
	۶/۹۳	۵/۵۲	۶/۴۶	۵/۷۹	انحراف معیار	
زیبایی‌شناسی	۴۱/۹۶	۳۸/۶۴	۳۸/۰۲	۳۶/۶۰	میانگین	
	۶/۴۳	۶/۸۰	۶/۷۳	۶/۵۴	انحراف معیار	

جدول ۲. خلاصه تحلیل واریانس مقایسه ارزشهای سیاسی دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

منبع تغییرات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	F	P
بین گروهی	۴	۳۵/۱۲۵	۸/۷۸۱	۰/۳۹	۰/۸۱
درون گروهی	۲۵۳	۵۶۸۱/۵۰	۲۲/۴۶		
کل	۲۵۷	۵۷۱۶/۵۳			

می‌دهد در ارزش سیاسی دانش‌آموزان رشته فنی و حرفه‌ای، در ارزش اجتماعی دانش‌آموزان علوم انسانی، در ارزش مذهبی دانش‌آموزان علوم انسانی، در ارزش نظری دانش‌آموزان ریاضی- فیزیک، در ارزش اقتصادی دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای و در ارزشهای زیبایی‌شناسی دانش‌آموزان کار و دانش بالاترین میانگین را کسب کرده‌اند.

جهت مقایسه پنج میانگین رشته‌های مختلف تحصیلی در هر یک از ۶ حوزه ارزشها نتایج تحلیل واریانس و سطح معنی‌داری به شرح ذیل می‌باشد.

مطالب مندرج در جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که بین دانش‌آموزان رشته‌های مختلف تحصیلی از لحاظ ارزشهای سیاسی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P=0/81$).

جدول ۳. خلاصه تحلیل واریانس مقایسه ارزشهای اجتماعی دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

منبع تغییرات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	F	P
بین گروهی	۴	۲۶۵/۱۶	۶۶/۲۹	۲/۳۳	۰/۰۵
درون گروهی	۲۵۳	۷۱۹۸/۲۴	۲۸/۴۵		
کل	۲۵۷	۷۴۶۳/۴۰			

جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که بین دانش‌آموزان رشته‌های مختلف تحصیلی از لحاظ ارزشهای اجتماعی تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P=0/05$). در آزمون توکی^۱ (HSD) مشخص شد، که دانش‌آموزان علوم انسانی و علوم تجربی یا بالاترین میانگین با هر

کدام از رشته‌های دیگر (ریاضی- فیزیک، فنی و حرفه‌ای و کار و دانش) تفاوت معنی‌دار دارند، ولی بین خود این دو رشته تفاوت

1- Tukey's Honestly Significant Difference Test

جدول ۴. خلاصه تحلیل واریانس مقایسه ارزشهای مذهبی دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

منبع تغییرات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	F	P
بین گروهی	۴	۸۷۸/۶۳	۲۱۹/۶۵	۵/۱۷	۰/۰۰۵
درون گروهی	۲۵۳	۱۰۷۳۸/۸۹	۴۲/۴۴		
کل	۲۵۷	۱۱۶۱۷/۵۳			

معنی‌داری وجود ندارد. ریاضی - فیزیک معنی‌دار نیست ولی با جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که بین رشته‌های کار و دانش، و فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان رشته‌های مختلف تحصیلی از لحاظ ارزشهای مذهبی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. آزمون HSD نشان می‌دهد که تفاوت دانش‌آموزان علوم انسانی با تجربی و بر اساس مطالب مندرج در جدول شماره

جدول ۵. خلاصه تحلیل واریانس مقایسه ارزشهای نظری دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

منبع تغییرات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	F	P
بین گروهی	۴	۱۰۴۳/۷۳	۲۶۰/۹۳	۷/۳۳	۰/۰۰۰۱
درون گروهی	۲۵۳	۹۰۰۴/۱۳	۳۵/۵۹		
کل	۲۵۷	۱۰۰۴۷/۸۶			

۵ می‌توان نتیجه گرفت که از لحاظ ارزشهای نظری، بین دانش‌آموزان رشته‌های مختلف بیاتر آن است که رشته ریاضی - فیزیک با تفاوت معنی‌داری وجود دارد. آزمون HSD

جدول ۶. خلاصه تحلیل واریانس مقایسه ارزشهای اقتصادی دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

منبع تغییرات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	F	P
بین گروهی	۴	۵۲۴/۶۶	۱۳۱/۱۷	۳/۴۴	۰/۰۰۹
درون گروهی	۲۵۳	۹۶۳۰/۵۳۹	۳۸/۰۶		
کل	۲۵۷	۱۰۱۵۵/۱۹			

بالاترین میانگین با ۴ رشته دیگر تفاوت معنی‌داری دارد، ولی بین هر کدام از ۴ رشته دیگر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. همان گونه که جدول شماره ۶ نشان می‌دهد بین دانش‌آموزان رشته‌های مختلف تحصیلی از لحاظ ارزشهای اقتصادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. آزمون HSD نشان می‌دهد که، رشته‌های فنی و حرفه‌ای، و کار و

دانش با بالاترین میانگین، با هر کدام از رشته‌های علوم انسانی، علوم تجربی و ریاضی - فیزیک تفاوت معنی‌داری دارند، ولی بین خود دو رشته مذکور تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. دانش‌آموزان سه رشته علوم تجربی، علوم انسانی و ریاضی - فیزیک با همدیگر تفاوت معنی‌داری ندارند. جدول شماره ۷ نشان می‌دهد که بین

جدول ۷. خلاصه تحلیل واریانس مقایسه ارزشهای زیبایی‌شناسی دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

P	F	میانگین مجذورات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	منبع تغییرات
۰/۰۰۰۱	۸/۰۲	۳۲۵/۶۰	۱۳۸۲/۴۲	۴	بین گروهی
		۴۳/۰۹	۱۰۹۰۲/۰۹	۲۵۳	درون گروهی
			۱۲۲۸۴/۵۱	۲۵۷	کل

انجام داد، بستگی به مجموعه‌ای از معیارها دارد. یکی از مهمترین این معیارها نظام ارزشی است و قاعدتاً باید انتخاب رشته‌های تحصیلی نیز از همین مقوله پیروی کند (شفیع‌آبادی، ۱۳۷۶).

در پژوهش حاضر این مطلب مهر تأیید خورد که دانش‌آموزانی که توسط نظام مشاوره‌ای و هدایت تحصیلی در اولویت‌های پنج‌گانه رشته‌های تحصیلی قرار می‌گیرند از لحاظ نظام ارزشی با هم متفاوتند. فقط از لحاظ ارزشهای سیاسی تفاوتی بین آنها مشاهده نمی‌گردد. این شاید بدان علت است

دانش‌آموزان رشته‌های مختلف تحصیلی از لحاظ ارزشهای زیبایی‌شناسی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. آزمون HSD نشان می‌دهد که، دانش‌آموزان رشته فنی و حرفه‌ای، و کار و دانش با هم تفاوت ندارند ولی هر کدام از آنها با سه رشته دیگر تفاوت معنی‌داری دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

چگونه رفتار و کیفیت زندگی ما و تعیین ضوابطی که به کمک آنها می‌توان خوب و بد را از هم تشخیص داد و اهداف و انتخابها را

دارند. بنابراین، وجود تفاوتها در نظام ارزشی در بین دانش‌آموزان رشته‌های مختلف ما را به این دیدگاه سوق می‌دهد که از منظری دیگر هدایت تحصیلی را در زیر ذره‌بین متغیرهای دقیق‌تر قرار دهیم و حال که آزمون نظام ارزشی این چنین تفاوت‌های واقعی و معنی‌دار را در بین دانش‌آموزان رشته‌های مختلف نشان می‌دهد، آیا بخردانه نیست که جایگاه آن را در نظام مشاوره‌ای و هدایت تحصیلی خوب بشناسیم و آن را به مشاوران توصیه نماییم. این همان چیزی است که در پژوهش، کاملاً هویدا و روشن است.

که ارزش سیاسی در دیدگاه سازندگان آزمون نظام ارزشی با آنچه که در ابتدا به نظر می‌رسد متفاوت است. در این دیدگاه منظور از ارزش سیاسی علاقه‌مندی به قدرت است و می‌دانیم که خیلی از فلاسفه قدرت را عمومی‌ترین و اصلی‌ترین انگیزه بشری دانسته‌اند (مادهیرا، ۱۹۹۳). بنابراین، به نظر می‌رسد که تفاوت نداشتن دانش‌آموزان رشته‌های مختلف در ارزشهای سیاسی ناشی از همین پدیده باشد. در مقیاس ارزشهای اجتماعی دانش‌آموزان علوم تجربی و علوم انسانی بالاترین میانگین را دارند. از آنجایی که منظور از ارزشهای اجتماعی عشق به مردم است و رشته‌های مذکور چنین گرایشهای شغلی مانند پزشکی و روان‌درمانگری را در خود دارند این پدیده طبیعی به نظر می‌رسد. در ارزشهای مذهبی رشته‌های نظری (علوم انسانی، علوم تجربی، ریاضی فیزیک) بالاترین میانگین را دارند و این شاید بدان علت است که انتزاعی بودن این رشته‌ها وحدانیت و یکپارچگی جهان را بیشتر نمایان می‌سازد و این یعنی همان ارزشهای مذهبی. در ارزش نظری، دانش‌آموزان ریاضی-فیزیک بالاترین میانگین را دارند و این به دلیل تکیه این رشته بر استدلال و کشف حقیقت است. در ارزش اقتصادی که منظور از آن کار مفید و عملی است، دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای، و کار و دانش، بیشترین میانگین را

منابع

فارسی

- اردوبادی (۱۳۵۴). مقایسه نظام ارزشی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ثنایی، باقر؛ رثوفی، مریم (۱۳۷۴). راهنمای اطلاعات تحصیلی - شغلی در نظام جدید آموزش متوسطه. تهران: انتشارات رشد.
- زندى پور، طييه (۱۳۷۸). برنامه‌ریزی تحصیلی و شغلی نظام جدید آموزش متوسطه. چاپ و نشر کتابهای درسی.
- سلیمانی، نادر (۱۳۷۵). بررسی رابطه بین گرایشهای ارزشی مدیران با سبک و رفتار رهبری آنان در دبیرستانهای دولتی پسرانه شهر اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، اصفهان.
- شفیع آبادی، عبدا... (۱۳۷۶). راهنمای تحصیلی و شغلی. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- فلاحتی، علی محمد (۱۳۷۷). مقایسه عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پسر نظام جدید ترم ششم بر اساس اولویتهای پنج‌گانه تعیین شده طبق برنامه هدایت تحصیلی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز.
- نورالدین، میثاقا... (۱۳۴۸). تحقیق در تست بررسی ارزشها. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

لاتین

- Astin, A.W. (1965). Classroom environment in different fields of study. *Journal of Educational Psychology*, 56, 275-82.
- Baird, L.L. (1970). The relation of vocational interests to life goals, self-ratings of ability, and personality traits, and potential for achievement. *Journal of Educational Measurement*, 7, 233-39.
- Hearn, J.C. & Moos, R.H. (1970). Social climate and major choice: a test of Holland's theory in university student living groups. *Journal of Vocational Behavior*, 8(3), 293-305.
- Madhere, S. (1993). Acceptance, resistance and the value system of young

- adults. *Psychological Reports*, 73(3), 1403-1706.
- Maslow, A.H. (1970). *New Knowledge in Human Values*. New York: Harper & Row.
- Strong, E.K.JR. (1943). *Vocational interests of men and women*. Stanford, Calif: Stanford University Press.
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*. New York: the free press.
- Taylor, K.F. & Kelso, G.I. (1973). Course of study and personality: An Australian Test of Hollad's Theory. *Australian Journal of Psychology*, 25(3), 199-209.
- Sperry, R.W. (1972). Science and the problem of value. *Perspective Biological Medicine*, 10, 115-130.

دریافت مقاله: ۸۰/۴/۲۷

تاریخ بررسی مقاله: ۸۱/۲/۱۸

پذیرش مقاله: ۸۱/۱۲/۷